

МОТИВАЦІЯ ДО УСПІХУ ТА ГОТОВНІСТЬ ДО РИЗИКУ В ЮНИХ ТХЕКВОНДИСТІВ

Каріна Божик, Сергій Нікітенко

*Львівський державний університет фізичної культури,
м. Львів, Україна*

Актуальність. Високий результат у спорті залежить від психофізіологічного процесу, який керує поведінкою людини і має назву «мотивація». Своєю чергою, мотивація у багатьох травмонебезпечних одноборствах пов'язана із готовністю до ризику. Психологи [2, 3, 4 та ін.] стверджують, що готовність до ризику має зв'язок із мотивацією до уникнення невдач: що вища готовність до ризику, то менший страх невдачі. Якщо в минулому будь-яка людина припускалася помилок у чомусь, то надалі її схильність ризикнути в цій справі буде суттєво знижена. Готовність до ризику зменшується з віком та досвідом (більш досвідчені особи менше ризикують). У групі осіб готовність до ризику також вища, ніж коли людина діє наодинці. Низка дослідників [1, 3, 4, 5 та інші] широко застосовували тести «Готовність до ризику (PSK)» А. М. Шуберт, «Діагностика особистості до мотивації на успіх Т. Елерса», які переважно використовують, відбираючи людей до професій з ризиком для життя та здоров'я (пожежників, військових, поліцейських тощо). Наша робота присвячена дослідженню мотивації та готовності до ризику у юних тхеквондистів із використанням зазначених методик.

Мета роботи – дослідити стан мотивації юних тхеквондистів та їхню готовність до ризику на змаганнях.

Методи та організація дослідження:

- аналіз літературних джерел та узагальнення;
- психологічне тестування (анкети «Готовність до ризику (PSK)» А. М. Шуберт (1881–1963), «Діагностика особистості до мотивації на успіх Т. Елерса»).

Для дослідження були відібрані юнаки віком 12–14 років (n=10), які мають стаж регулярних занять тхеквондо в середньому 4 роки і досвід участі на всеукраїнських змаганнях. Дослідження проведено в період з січня до березня 2017 р. у два етапи. На першому етапі (січень 2017) здійснено

анкетування з обох тестів у юнаків-тхеквондистів на початку змагального періоду під час підготовки до змагань «Відкритий Всеукраїнський Чемпіонат Федерації серед дітей та юнаків», які не відбулися. На другому етапі проведено повторне тестування після завершення змагань «Чемпіонат міста Львова серед школярів», які проходили у м. Львові 19.03.2017.

Результати роботи. Отримані результати свідчать про індивідуальність прояву мотивації на успіх та готовності до ризику в юних тхеквондистів.

Одразу після змагань «Чемпіонат міста Львова серед школярів» з десяти тхеквондистів у двох осіб (умовно № 3, 10) мотивація до успіху знизилася, в одного (умовно № 5) відбулося підвищення мотивації до успіху, у семи досліджуваних мотивація до успіху залишилася на тому ж рівні, незалежно від результату. У п'яти чемпіонів змагань мотивація до успіху на середньому рівні та досить високому. У двох бійців (умовно № 6, 8) спостерігається середній рівень мотивації. І тільки один тхеквондист (який мав достатньо високий рівень мотивації) програв перший бій, але цей показник залишився на тому ж рівні.

У юних тхеквондистів після змагань зберігається середня обережність, а в деяких наявна і схильність до ризику. У двох спортсменів поразка на змаганнях викликала підвищення рівня обережності.

Загалом можна підсумувати, що в одного спортсмена (умовно № 1) достатньо висока мотивація супроводжується надмірною обережністю. У п'яти осіб (умовно № 3, 4, 5, 8, 9) з середнім рівнем обережності наявні середня та достатньо висока мотивація до успіху. У схильних до ризику (умовно № 2, 6, 7, 10) спостерігається середній та достатньо високий рівень мотивації.

Висновки:

1. У юних тхеквондистів ($n = 10$) спостерігається середній і достатньо високий рівень мотивації до успіху. Водночас наявна середня обережність, а в деяких навіть схильність до ризику. В одного спортсмена достатньо висока мотивація супроводжується надмірною обережністю. У п'яти осіб із середнім рівнем обережності наявні середня та достатньо висока мотивація до успіху. У схильних до ризику виявлено середній та достатньо високий рівень мотивації до успіху. Поразка на змаганнях викликала у двох юних тхеквондистів зростання обережності, а у ще двох зниження рівня мотивації до успіху. Перемога на змаганнях в одного юного тхеквондиста вплинула на зростання рівня його мотивації до успіху.

2. Методики психологічного тестування «Готовність до ризику (PSK) А. Шуберт» і «Діагностика особистості до мотивації на успіх Т. Елерса» можна застосовувати в одноборствах для визначення індивідуальних психологічних особливостей та їхньої динаміки у спортсменів під час підготовки.

Список використаних джерел

1. Милютина Е. Л. Психотерапевтические рецепты на каждый день / Милютина Е. Л. – Москва : Класс, 2001. – Вып. 92. – 384 с.
2. Мириманова М. С. Конфликтология : учеб. для студ. сред. пед. учеб. завед. / М. С. Мириманова – 2-е изд., испр. – Москва : Академия, 2004. – 320 с.
3. Пугачев В. П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом : учеб. для студ. вузов / Пугачев В. П. – Москва : Аспект Пресс, 2003. – С. 181–191.
4. Федосеев В. Н. Управление персоналом организации : учеб. пособ. // Федосеев В. Н., Капустин С. Н. – Москва : Экзамен, 2003. – С. 143–144.
5. Фетискин Н. П. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп / Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. – Москва : Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 490 с.